

SAKSBEHANDLER
Bjørn-Håkon Eketuft Rygh

VÅR REF.
18/00115-8

ARK. A - Kirker

89 (Istre) Larvik - Ve

DERES REF.
619658-01

INNVALGSTELEFON

+47 98 22 87 15

DERES DATO

VÅR DATO

07.03.2019

TELEFAKS

+47 22 94 04 04

postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Asplan Viak AS
PB 87
3101 TØNSBERG

v/ Birgitte Adal

Innvilgelse av søknad om dispensasjon for etablering av minnelund på Tjølling kirkegård, Larvik kommune, Vestfold, jf. kulturminneloven § 8 første ledd

Middelaldersk kirkested: id 85637

Vi viser til brev av 23. januar med søknad om å gjennomføre tiltak på Tjølling kirkegård, gnr. 1038, bnr. 1 i Larvik kommune.

Tiltaket vil berøre det middelalderske kirkestedet, som er automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 1978 nr. 50 (kulturminneloven) § 4 første ledd litra a. I henhold til kulturminneloven § 3 første ledd er inngrep i automatisk fredete kulturminner forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter kulturminneloven § 8. Riksantikvaren er rette myndighet til å gi slik tillatelse.

Vedtak

Med hjemmel i kulturminneloven § 8 første ledd fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

I forbindelse med etableringen av minnelund gis det med dette tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne, Tjølling kirkested, id 85637, på Tjølling kirke, gnr. 1038, bnr. 1, Larvik kommune, jf. avmerking på vedlagt kart, datert 1. februar 2019.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

Alt. A kan gjennomføres som beskrevet i søknaden, der det ikke graves dypere enn 90 cm og minnelundens fundamenteres på 70 cm. Minnelunden skal anlegges innenfor eksisterende rammegraver og med et uttrykk som ikke skiller seg fra disse.

Hvis Alt. B iverksettes, skal NIKU før anleggsstart foreta en faglig vurdering av potensialet for vitenskapelig dokumentasjon av det nevnte kulturminnet.

Tiltakshaver bekoster den eventuelle arkeologiske undersøkelsen, jf. kulturminneloven § 10. Kostnadene skal beregnes av NIKU.

Dersom det under gravearbeidet påtreffes andre typer masser som kulturlag/bygningsrester og skipsfunn eldre enn 100 år og arbeidet ikke kan gjennomføres uten inngrep i disse, skal arbeidet stanses og Riksantikvaren kontaktes. Riksantikvaren vil da snarest avgjøre om og på hvilken måte

arbeidet kan fortsette jf. kulturminnelovens § 8 2.ledd og § 14 2. og 3.ledd. Tiltakshaver plikter da å dekke eventuelle kostnader til nødvendige arkeologiske undersøkelser jf. kulturminneloven § 10.

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket. Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år etter at dette brevet er mottatt.

Beskrivelse av kulturminnene

Tjølling kirke, id 85637, er en steinkirke oppført på 1100-tallet. Kirken er opprinnelig oppført som basilika, men den er endret og ombygd flere ganger. Blant annet etter en brann rundt 1450, etter flere jordskjelv på 1700 - tallet og igjen i 1860 - årene.

Tjølling middelalderse kirkegård, id 85637-2, ligger omkring kirken, og strekker seg frem til dagens kirkegårdsmurer i syd og i øst. I området inn mot kirkegårdsmuren mot syd og sydøst kan terrenget være senket, siden det er nivåforskjell mellom gravstedenes nivå og foten av kirkemuren. På 1900-tallet har det vært minst fire utvidelser av kirkegården. Kirkegården har karakteriske rammegraver.

Beskrivelse av det omsøkte tiltaket

Dere søker om å anlegge en minnelund som vil følge nåværende grenser for eksisterende rammegraver, slik at utformingen innordner seg rammegravene, men samtidig fremstå tydelig som en minnelund. En gravmarkering er tenkt lagt i lengderetningen langs kanten av rammen. Gravminnet skal bestå av steiner med samme høyde, men noe bredere. Innenfor rammen som omslutter hele minnelunden er dekket tenkt å være grus, beplantning eller gress. Det vurderes om minnelunden skal deles ytterligere opp av rammer for å legge seg nærmere uttrykket hos de øvrige rammegravene. Et urnefelt vil ligge innenfor rammene med anslått plass til ca. 100 urnegraver. Ved Tjølling kirkegård er det i dag felt med ubrukte graver innenfor området med rammegraver. Søknaden gjelder to alternative plasseringer. Alt A ligger delvis i sikringssonen til middelaldergrunn. Alt B ligger delvis innenfor avgrensningen til det middelalderse kirkestedet.

I søknaden opplyses det om at urnegravene må ha dybde 90 cm og at feltet antagelig må gjennomgraves før bruk, for å fjerne eventuelle steiner. Gravminnet må ha en sokkel med fundamentering ned til ca. 70 cm, og med en utstrekning som gjør at rammer til omkringliggende graver som ikke er en del av minnelunden kan bli berørt.

Riksantikvarens merknader og begrunnelse for vedtaket

Riksantikvaren skal verne om kulturminner og kulturmiljø som en ikke-fornybar ressurs. Etter kulturminneloven og de nasjonale miljømålene knyttet til automatisk fredete kulturminner bør det bare gis tillatelse til inngrep i slike i de tilfeller der et avslag vil medføre så store private eller samfunnsmessige konsekvenser at det ikke står i et rimelig forhold til kulturminnets verdi.

I denne saken mener vi at det er alt. A som ut fra et kulturminnefaglig perspektiv, vil fungere best. Her er potensialet for inngrep i det automatisk fredete kulturminnet svært liten. Det er en forutsetning at minnelundens visuelle uttrykk ikke skiller seg mye fra de eksisterende rammegravstedene. Når det gjelder alt. B, som ligger delvis innenfor avgrensningen av selve kirkestedet, er det sannsynlig at det finnes lag eller anleggsspor som kan dateres til middelalder. Derfor mener vi at dette må dokumenteres om alt. B velges, og vi setter derfor vilkår om dette. Riksantikvaren innvilger dispensasjon for det omsøkte tiltak i samsvar med vårt vedtak med vilkår.

Avslutningsvis gjør Riksantikvaren oppmerksom på at dersom det under anleggsarbeidet oppdages/fremkommer andre automatisk fredete kulturminner enn de tillatelsen gjelder for, skal arbeidene straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet/kulturminnene og Riksantikvaren varsles, jf. kulturminneloven § 8 annet ledd. Riksantikvaren avgjør snarest mulig og senest innen tre uker om arbeidet kan fortsette og fastsetter evt. vilkår for dette.

Vedtaket kan klages på

Dere kan klage på vedtaket innen 6 uker fra dette brevet er mottatt, jf. kulturminneloven § 8 første ledd tredje punktum. En eventuell klage skal sendes til Riksantikvaren, men rettes/stiles til Klima- og miljødepartementet (KLD).

Arkeologiske utgravninger kan av praktiske årsaker normalt ikke utføres i vinterhalvåret. Vi ber tiltakshaver ta hensyn til dette i sin planlegging.

Tiltaket skal gjennomføres som vist på vedlagte kart. Endringer i forhold til det omsøkte tiltaket krever ny søknad til Riksantikvaren.

Isa Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Bjørn-Håkon Eketuft Rygh
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Vedlegg: Kart over tiltaket og det berørte kulturminnet, datert 27. februar

Kopi til: Larvik kirkelige fellesråd, Postboks 258 Sentrum, 3251 LARVIK/ Vestfold fylkeskommune, Postboks 2163, 3103 Tønsberg